

3. Даценко І. І. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології. Київ: Здоров'я, 1999. С. 576–578
4. Логвін Т. В. Інклюзивний простір. Порадник для педагогів та батьків навчально методичному посібнику. Чернігів: Десна Поліграф, 2018. 188 с.
5. Мошков В. Н. Общие основы лечебной физкультуры. Москва: Медгиз, 1963. 356 с.
6. Мошков В. Н. Лечебная физкультура в клинике внутренних болезней. Москва: Медицина, 1977. 375 с.
7. Сергета І. В. Практичні навички з загальної гігієни: навчально-методичний посібник. Вінниця, ВДМУ, 1997. 86 с.
8. Фонарьов М. І. Справочник по детской лечебной физкультуре. Москва: Медицина, 1983. 360 с.
9. Язловецький В. С. Фізичне виховання дітей та підлітків з ослабленим здоров'ям. Київ, 1991. 230 с.

Сотер М. В.*

МОВНА ПІДГОТОВКА В ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ (ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

У статті розглянуто значення мовної підготовки в технічних закладах вищої освіти України в контексті ідей студентоцентризму (початок ХХІ ст.). Підкреслено роль мовної підготовки як запоруки повноцінної професійної реалізації фахівця як на вітчизняному, так і міжнародному ринках праці. Звернуто особливу увагу на вплив студентоцентризму на мовну підготовку студентів технічних закладів вищої освіти.

На початку ХХІ століття мовна підготовка має відповідати не лише запитам регіонального й національного, а й європейського і світового ринків праці, адже саме це є запорукою соціально-економічного розвитку країни в цілому, і кожного її громадянина зокрема. Від якості мовної підготовки в технічних закладах вищої освіти України залежить, як фахівець зможе реалізувати себе у вітчизняному і світовому просторах, наскільки ефективно співпрацюватиме з колегами в Україні й за кордоном, якою мірою зможе оволодіти необхідною інформацією через долучення до передових надбань у тій чи іншій технічній галузях. Відтак, мовна підготовка в закладі вищої освіти має бути зорієнтована так, щоб зміцнити статус рідної мови й разом із тим закріпити необхідність вивчення іноземних з метою повноцінної само- і професійної реалізації особистості.

Більш того, як справедливо відзначено в програмному документі, що був ухвалений за підсумками

* © Сотер М. В.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Конференції міністрів освіти Європейського простору вищої освіти «Паризьке Комюніке, 25 травня 2018 року», одними з ключових інновацій у навчанні та викладанні має стати «подальший розвиток і повне запровадження студентоцентрованого навчання та відкритої освіти в контексті навчання впродовж життя» [6, с. 444]. В основі всіх вище вказаних інновацій лежить якісна мовна підготовка здобувачів вищої освіти. Оскільки вона дозволяє забезпечити навчання протягом життя («lifelong learning») через постійний доступ до використання різного роду інформативних матеріалів як вітчизняного, так і міжнародного освітніх просторів, узаємодію з колегами в Україні й за кордоном через залучення до різного роду заходів: конференцій, майстер-класів, виставок, бізнес-форумів, круглих столів, семінарів, вебінарів, тренінгів, ділових зустрічей тощо. При цьому утвердження принципу студентоцентризму («student-centred learning») як одного з основоположних в організації мовної підготовки в закладі вищої освіти (зокрема, технічному), сприятиме орієнтації освітнього процесу на активне набуття студентами програмних компетенцій і практичне застосування набутих знань, умінь і навичок з адаптацією до швидких, динамічних змін, що відбуваються в сучасному суспільстві.

Зростання інтересу до студентоцентризму доводить значна кількість наукових розвідок вітчизняних і закордонних науковців (О. Білик, Л. Дзюбенко, Н. Захарченко, А. Коломієць, С. Кондратюк, А. Котенок, Н. Лазаренко, Є. Малік, П. Свон (P. Swan), Г. Спероу (H. Sparrow), Л. Спероу (L. Sparrow), О. Пуга, Т. Табакова та ін.).

Вирішення вищевказаних проблем на початку ХХІ століття диктує нагальну потребу в розгляді мовної підготовки в технічних закладах вищої освіти України в контексті ідей студентоцентризму.

Насамперед, слід за О. Юхно, відзначимо, що «сутність вищої технічної освіти, змист якої забезпечує фундаментальну, теоретичну й практичну професійну підготовку висококваліфікованих фахівців для промислово-технічних галузей господарства за широким спектром спеціальностей, що охоплює як власне технічні, так і природничо-наукові, соціально-економічні та гуманітарні сфери, й за допомогою відповідних форм, методів і засобів дозволяє формувати передовий

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

науковий світогляд, методологічну культуру, фахову компетентність, розвиває інженерне мислення, організаційно-управлінські здібності, здатність до інноваційної діяльності й науково-технічної творчості» [8, с. 15]. Мовна підготовка фахівців у технічних закладах вищої освіти включає як фундаментальну, так і практичну професійну підготовку, а отже, є складним, трудомістким процесом, який потребує від студентів комунікативної мобільності, умотивованості, відповідальності, творчості, цілеспрямованості, здатності проектувати й критично оцінювати власну діяльність, прогнозувати наслідки з метою досягнення якомога якіснішого практичного результату. За таких умов винятково необхідним є дотримання в навчальному процесі студентоцентризму.

Н. Захарченко підкреслює потребу в дотриманні принципу студентоцентризму, який «передбачає першочергове урахування в освітньому процесі вищого технічного навчального закладу інтересів та потреб студентів як споживачів і замовників освітніх послуг, залучення їх до забезпечення якості вищої технічної освіти» [2].

Залучення студентів до освітнього процесу здійснюється різними способами, наприклад, через їхню активну, добровільну участь в органах студентського самоврядування, постійне представництво в колегіальних, робочих, дорадчих та представницьких органах закладу вищої освіти, моніторинг освітніх процесів, наприклад, через різного роду опитування та анкетування (після завершення викладання дисциплін / курсів, після проведення модульних контролів, іспитів тощо), вільний вибір навчальних дисциплін та курсів зі спеціальності, упровадження активних методів навчання в освітній процес, які передбачають комунікативну взаємодію й залучення всіх студентів академічної групи (метод моделювання професійних ситуацій, метод проектів (інформаційно-дослідницькі, проекти-огляди, виробничі та інші), метод ділових та рольових ігор, інтерактивні технології в співробітництві (навчання в команді, мозковий штурм, кейс-метод, дерево рішень, дебати, телеміст та інші) тощо.

А. Коломієць, Н. Лазаренко підкреслюють, що студентоцентризм включає «вміння визнати студента як самодостатню особистість, яка прагне досягти кращого рівня життя шляхом успішної діяльності, заслуговує на

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

повагу й очікує на допомогу та підтримку в процесі здобуття вищої освіти» [4, с. 47].

На думку Л. Спероу (L. Sparrow), Г. Спероу (H. Sparrow) та П. Свон (P. Swan), важливою складовою студентоцентризму є стійкий прояв у студентів потреби брати на себе високий рівень відповідальності в навчальних ситуаціях та активно обирати свої цілі та керувати своїм навчанням [9].

Отже, мовна підготовка в контексті студентоцентризму має будуватись шляхом особистого залучення кожного студента до активної практичної комунікативної діяльності (комунікативний підхід «communicative approach»), адже без особистої участі студентів у процесі навчання мови втрачається зворотній зв'язок («feedback»), що негативно відбивається на взаємодії суб'єктів навчального процесу, а, відтак, на якості мовної підготовки. Через включення студентів до різного роду комунікативних ситуацій відбувається формування й формулювання думок і їх представлення через діалогічне / монологічне мовлення.

Як уважають О. Білик, О. Пуга, «в умовах реалізації студентоцентризму в навчальному процесі, студентів надається більша свобода створення сприятливого навчального середовища для самостійного осмислення необхідності вивчення того чи іншого навчального матеріалу та його індивідуального оцінювання» [1, с. 23].

Тобто студентоцентризм має ґрунтуватися на таких принципах: «очікування здатності студента виконувати академічні завдання, толерантність і демократичність у спілкуванні зі студентами, спонукання студентів для досягнення відповідної соціальної поведінки, і зворотний зв'язок зі студентами щодо формування ними відповідної моделі поведінки» [5, с. 205]. Більш того, під час мовної підготовки під час виконання завдань важливою є комунікативна ініціативність, мобільність, активність, оперативність, самостійність, максимальна сконцентрованість, застосування творчого підходу, використання нестандартних рішень у вирішенні визначених завдань, відчуття власної відповідальності за дії й результат, налагодження плідної результативної комунікативної взаємодії й узаємодопомоги всіх учасників освітнього процесу.

Л. Дзюбенко, С. Кондратюк зауважують, що за умов студентоцентризму можливий «усебічний розвиток

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

активної, спрямованої на самореалізацію особистості» [3, с. 89]. Учені акцентують увагу на тому, що дотримання даного принципу в освітньому процесі дозволить сформувати студента-лідера, якому притаманні такі характерні риси, як-от: «відкритість до експериментів, інновацій і змін; уміння знаходити й обробляти інформацію; здатність критично мислити й ухвалювати самостійні раціональні рішення; уміння планувати заходи для досягнення прогнозованих цілей; добре сформовані якості з комунікації; нематеріальна мотивація» [3, с. 89].

Є. Малік, Т. Табакова наголошують, що орієнтація вищої освіти на студентоцентризм дозволить «підвищити якість системи вищої освіти, підготувати конкурентоспроможного фахівця й виховати в нього такі якості: професіоналізм, активність, міжособистісне спілкування, відповідальність, ухвалення самостійних рішень, формування потреби в постійному оновленні знань і самовдосконаленні тощо» [7, с. 107].

Таким чином, реалізація принципу студентоцентризму в технічних закладах вищої освіти України сьогодні (на початку ХХІ ст.) дозволить забезпечити якісну мовну підготовку й сприятиме формуванню успішної особистості, здатної ефективно реалізуватись як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках праці.

Література:

1. Білик О. О., Пуга О. О. Використання інтерактивних технологій і методів навчання іноземних мов у контексті студентоцентризму. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 67 (2019). С. 22–25.
2. Захарченко Н. М. Оцінювання навчальних досягнень студентів технічних університетів як педагогічна проблема. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*. № 8 (2016). С. 42–46. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/-index.php/VisnikPP/article/view/12330/16658>.
3. Дзюбенко Л. М., Кондратюк С. Я., Студентоцентризм якості знань з економіки і підприємства. *Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти в економічному університеті: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції за міжнародною участю* (Київ, 2-3 березня 2016). Київ: КНЕУ, 2016. С. 88–89. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_-_International_Economics_and_manageme/studentozentruzsm.pdf.
4. Коломієць А. М., Лазаренко Н. І. Сучасні методологічні підходи в організації вищої педагогічної освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. №3(110), 2016. С. 47–51.
5. Котенок А. Г. Внутрішні суперечності студентоцентризму. *Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти*

- в економічному університеті: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції за міжнародною участю (Київ, 2-3 березня 2016). Київ: КНЕУ, 2016. С. 205-206. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_International_Economics_and_manageme/studentozentrizm.pdf.
6. Кремень В. Г., Луговий В. І., Топузов О. М. та ін. Національний освітньо-науковий глосарій. Київ: ТОВ «КО НВІ ПРИНТ», 2018. 524 с.
 7. Малік Є. О., Табакова Т. В. Студентоцентризм – пріоритетна складова системи забезпечення якості вищої освіти та підготовки конкурентоспроможного фахівця. *Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти в економічному університеті: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції за міжнародною участю* (Київ, 2-3 березня 2016). Київ: КНЕУ, 2016. С. 107. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_International_Economics_and_manageme/studentozentrizm.pdf.
 8. Юхно О. І. Діяльність політехнічних ВНЗ у контексті розвитку вищої технічної освіти в Україні (друга половина XX століття): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / О. І. Юхно. Суми, 2016. 20 с.
 9. Sparrow L., Sparrow H. and Swan P. (2000). Student centred learning: Is it possible? In A. Herrmann and M. M. Kulski (Eds), *Flexible Futures in Tertiary Teaching*. Proceedings of the 9th Annual Teaching Learning Forum, 2-4 February 2000. Perth: Curtin University of Technology. URL: <http://lsn.curtin.edu.au/tlf/tlf2000/sparrow.htm>.

Тетерюк Л. І.*

ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ 2018 РОКУ: АНАЛІЗ ТА ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ СЕРТИФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ З БІОЛОГІЇ

У статті проаналізовано показники якості тестів ЗНО 2018 року з біології за допомогою статистичних методів. Обґрунтовано необхідність використання аналітичних досліджень результатів зовнішнього незалежного оцінювання щодо якості тестових матеріалів ЗНО, якості підготовки абітурієнтів для вступу до закладів вищої освіти, якості діяльності закладів загальної середньої освіти. Доведено, що однією з важливих складових ефективного функціонування й подальшого розвитку системи зовнішнього незалежного оцінювання є аналітичні дослідження результатів ЗНО.

Система незалежного зовнішнього оцінювання в Україні сьогодні злагоджено функціонує задля оцінювання навчальних досягнень випускників закладів освіти. ЗНО як державна підсумкова атестація та перепустка для участі у вступній кампанії до закладів освіти України з кожним роком набирає значення в системі реформування освітньої галузі. Пошуки, що ведуться в організаційному, технічному та нормативно-

* © Тетерюк Л. І.